



# PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI

JARO 2015

Zuzana Kročáková

# Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 1. DOCHÁZKA

- Můžete mít dvě absence, jejichž důvody mohou být jakékoli (**včetně praxe**, nemoci, kocoviny...), nemusíte se omlouvat.
- Pokud se nemůžete zúčastnit svého semináře, můžete si jej tentýž týden přijít nahradit do jiné seminární skupiny.
- Semináře se konají **v pondělí** 11.10 v 34, 12.05 ve 42, **v úterý** 8.25 ve 41, 9.20 ve 24, **ve středu** v 9.15 v 66, 10. 15 ve 20, 11.10 ve 24 a 12.05 ve 24.
- Pokud Vaše absence překročí povolené dvě, budete mne o tom informovat do 14 dnů od této absence a požádáte si o zadání náhradní práce na [7477@mail.muni.cz](mailto:7477@mail.muni.cz)

# Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 2. PRÁCE V SEMINÁŘI

- Aby byl seminář opravdu seminářem, chci, abyste mu v hodině věnovali plnou pozornost a myšlenkovou kapacitu. Přeju si, abyste diskutovali, ptali se a oponovali...
- ...abyste mluvili o svých zkušenostech, vytvářeli si a přijímali nové úhly pohledu na známé věci.
- To by byla krása.

# Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 3. DOMÁCÍ ÚKOLY

- Namísto rozsáhlejší seminární práce budete vypracovávat krátké domácí úkoly, které „ladí“ s tématy seminářů.
- Úkoly budou spočívat v myšlenkové a názorové reakci na text či video. Vaše zpracování bude souvislý text odborného charakteru.
- Podrobné zadání každého úkolu bude přidáváno do této prezentace.
- Úkoly odevzdáte v papírové (nikoli elektronické) podobě na nejbližším semináři. (Úkoly nelze odevzdávat zpětně, max. zpoždění je 1 týden.)
- Jde mi o obsah, takže stačí, budou-li psané rukou na důstojném kusu papíru (žádné hlavičky, logo univerzity, titulní strana, abstrakt v angličtině a poděkování rodičům).
- Na každém úkolu bude vaše jméno, číslo úkolu + označení skupiny, do níž patříte (např. út 9.20).

# podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 4. ZAKONČENÍ SEMINÁŘE

- V případě, že odevzdáte méně než 8 domácích úkolů, vyhrazuji si právo zadat vám závěrečnou seminární práci.
- Seminář bude zakončen zápočtovou písemkou, jejímž hlavním účelem bude, abyste si připomněli, že jste chodili na seminář že se na něm něco dělo.
- Pokud budete mít nějaký problém, komunikujte se mnou **včas**. Jsem ochotná se s vámi na leččems domluvit, pokud budete svou situaci řešit hned. Ale jsem velmi nevstřícná k prohlášením typu: „*Já jsem nevěděl/a a já jsem myslel/a, že...*“ na konci semestru.

# TÉMATA SEMINÁŘE

- vnitřní motivace
- práce s cílem
- kultura zpětné vazby
- hodnocení, známkování
- udržování kázně
- zvládání vlastních emocí
- zvládání konfrontačních situací
- vztahy se žáky
- vědomé řízení třídy
- spolupráce s rodiči

# CÍLE SEMINÁŘE

Vědomosti, dovednosti, zkušenosti, které vám v praxi pomohou:

- ... nestát se krávou učitelkou
- ... nebýt žákům nepřítelem, ale průvodcem, mentorem, facilitátorem učení, vzorem
- ... vědomě řídit třídu
- ... zvládnout svou vlastní frustraci a stres a nepřenášet je na děti
- ... nepromarnit svou autoritu a udržet kázeň
- ... vychovávat s respektem
- ... mluvit s rodiči tak, abyste si byli vzájemně pomocníky
- ... vzdělávat, nejen učit; nabízet, ne nutit
- ... aby žáci chtěli, ne museli
- ... hodnotit tak, aby to mělo pro žáky přínos
- ... vybudovat ve třídě zdravé vztahy
- ... hledat inspiraci, nechat si pomoci

# Kdyby škola nebyla povinná

- Jak by vypadala škola, do které byste chodili, i kdybyste nemuseli?
- Z jakých východisek ve svém návrhu vycházíte?
  - co se rádi učíte?
  - co ve škole potřebujete?
  - za jakými učiteli byste rádi chodili?
  - za jakých podmínek se vám dobře učí?
  - co vás motivuje při učení?
  - jaké vzdělání by měla škola poskytnout?
  - co je v ní nenahraditelné, co se nemůžete naučit jinde?



# Motivace a učení

Člověk je k učení předurčen, připraven, nastaven...

Rodí se nedokonalý, aby se mohl učit.

Učení mu poskytuje evoluční výhodu adaptace na vnější přírodní i sociální podmínky.

Při pochopení věcí mozek vyplavuje endorfiny, učení nám přináší uspokojení.

Tudíž není pravda, že kdyby děti nebyly k učení nuceny, nic by se nenaučily.

# 3 S vnitřní motivace k učení

## **SVOBODA**

= rádi se učíme to, co si sami vybereme, způsobem a v čase, který vyhovuje našemu způsobu práce s informacemi

## **SMYSL**

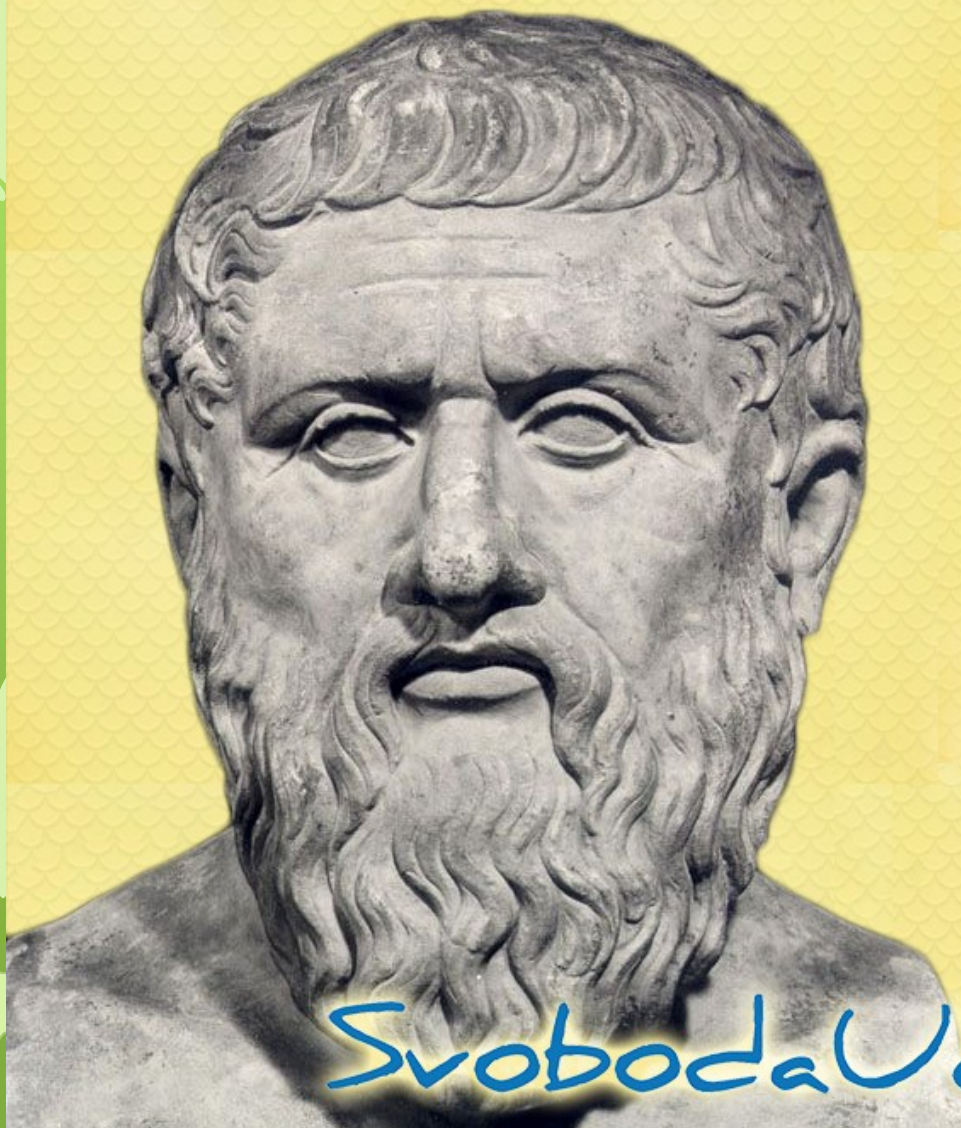
= informace a dovednosti, které nám dávají smysl, připadají nám užitečné v nejširším smyslu slova, paměť dobře uchovává a my máme přirozenou touhu se je naučit

## **SPOLUPRÁCE**

= učení je snazší, můžeme-li si zvolit sociální prostředí, v němž se učíme; přítomnost druhých nás motivuje a inspiruje

Jana Nováčková: Mýty ve vzdělávání

„Vědomosti získané na základě donucení  
se neudrží na mysli.“ - Platón



  
SvobodaUčení.cz

# Jak funguje mozek?

Jsme evolučně „odsouzeni“ učit se, to nám umožňuje přizpůsobit se a přežít.

- Mozek přemýšlí rád, při řešení problémů vyplavuje do krve endorfiny.
- Paměť je nastavena tak, že dobře uchovává věci, které nám dávají **smysl**, v nichž vidíme užitek.
- Smysl zároveň slouží jako motivace učit se.
- Dává nám to smysl, protože:
  - ✓ je to pro nás užitečné, přináší to nějaký zisk
  - ✓ získáváme tím sociální kredit, status
  - ✓ vědění je moc, usnadňuje nám řešit problémy
  - ✓ vědět je exkluzivní a dává exkluzivitu svému nositeli

# VNĚJŠÍ MOTIVACE

„Klasické školy fungují převážně na vnější motivaci. Uplatňování vnější motivace souvisí s mocenským vztahem k dětem. Děti si na to snadno zvyknou, mnohé se s tím i ztotožní. Vytváří to postoj k životu, k mezilidským vztahům, k práci, že budu dělat jen to a takovým způsobem, abych nebyla potrestaná nebo abych získala odměnu. Ne víc.“ Jana Nováčková

## ...pro absentující

- Pokud byste chtěli zhlédnout krátký a intenzivní film o svobodné škole Sudbury Valley, na nějž jsme se dívali ve druhé hodině semináře, tady je:

<http://youtu.be/2pQyXgrXrIE>



# Co umožňuje svoboda při učení (se)

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek ➡ bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás zodpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislími** na ostatních a jejich hodnocení ➡ nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** ➡ dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkoušet jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** ➡ negeneruje odpor a potřebu úniku ➡ nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím

# unschooling

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek 📍 bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás zodpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislími** na ostatních a jejich hodnocení 📍 nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** 📍 dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkoušet jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** 📍 negeneruje odpor a potřebu úniku 📍 nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím



# Svobodné vzdělávání - unschooling

*„Tajemství vzdělávání je respekt vůči studentovi.“*

*Ralph Waldo Emerson*

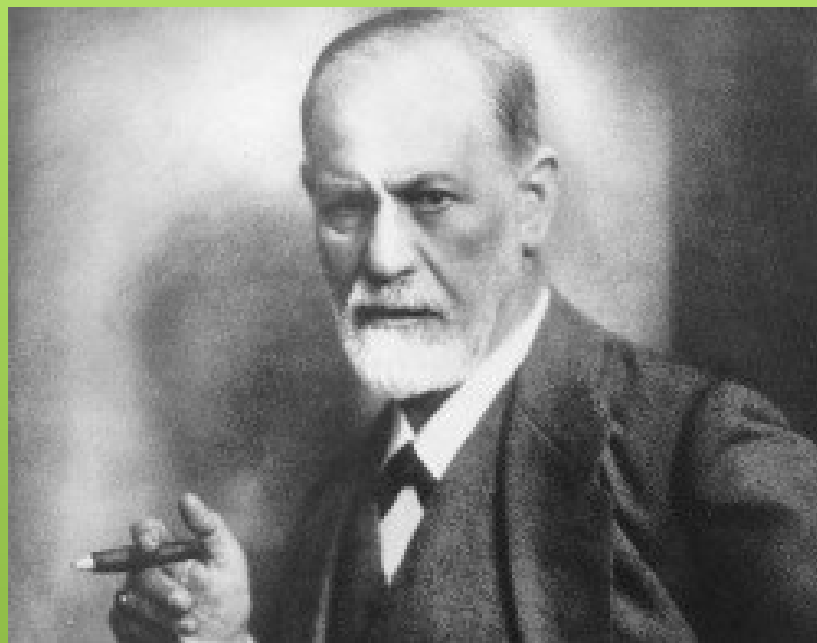
Někdy také zájmem řízené, dětmi řízené, přirozené, organické, eklektické, nebo sebe-řízené učení. Žijete a učíte se společně, následujete otázky a zájmy tak, jak přicházejí.

- Více na <http://www.svobodauceni.cz/>

► Článek o zkušenosti absolventa:

- <http://www.svobodauceni.cz/clanek/moje-zkusenost-svobodne-vzdelavaneho-cloveka>

# Freud o svobodě a zodpovědnosti



Většina lidí ve skutečnosti netouží po svobodě, protože svoboda předpokládá zodpovědnost a zodpovědnost většinu lidí děsí.

# Motivace +

## Co ještě motivuje?

- úspěch
- cíl
- vědomí vlastního pokroku
- seberealizace
- zvyšování sebevědomí
- odměna (odměňování sebe)
- vzor
- vědomí hodnoty vzdělání
- společenská prestiž
- podpora ostatních

## Co snižuje motivaci?

- projevy nedůvěry
- klima třídy/společnosti
- opakovaný neúspěch
- ztráta cíle
- výrazné zaostávání
- závislost na ostatních (pokroku i hodnocení)

# Jak to může fungovat v praxi?

- maximum autonomie uvnitř hranic
- „voice and choice“
- různé typy práce současně
- umožnit spolupráci
- učit se od spolužáků
- umožnit vlastní tempo
- nemotivovat strachem

# Co to znamená pro učitele?

- důvěřovat dětem
- přijmout, že všichni nemusejí umět všechno
- přijmout roli facilitátora učení
- lépe organizovat
- vyměnit moc za vztah
- méně kárat a chválit
- více improvizovat

The background is a solid light blue color with several white butterfly silhouettes scattered across it. The butterflies are of various sizes and orientations, some appearing to fly towards the center. The text is centered on the page.

# Práce s cílem

aneb Když vím, kam jdu, jde se mnohem lépe

# UČITEL A CÍLE

PEDAGOGICKÁ VIZE



PROFIL ABSOLVENTA



VÝUKOVÉ A VÝCHOVNÉ CÍLE

na školní rok – čtvrtletí – vyučovací hodinu



ČINNOSTI A OBSAHY VE VÝUCE

metody – učebnice – pojetí tématu

# STUDENT A CÍLE

osobní vize ➡ sebepojetí ➡ DÍLČÍ CÍLE ➡ OSVOJENÍ  
SI ZPŮSOBŮ, JAK JICH DOSÁHNOUT ➡ OSOBNÍ  
VÝBĚR UČEBNÍCH ČINNOSTÍ A OBSAHŮ

- učíme žáky přemýšlet o tom, co chtějí a potřebují
- Jednou z nejtěžších věcí v životě je vědět, co chci.
- přesouváme aktivitu
- předáváme zodpovědnost
- cíl jako cesta k úspěchu
- vnímání a potvrzování pokroku
- zvládání překážek
- rozhodování



Jak to může fungovat v praxi?

sebehodnocení+ formativní hodnocení



stanovení si osobního cíle



učení se



sebehodnocení+ formativní hodnocení



vnímání a zaznamenávání pokroku

# K čemu je hodnocení v procesu učení?

## Kolbův cyklus učení





# Vztah učitele a žáka

velká věc s velkým vlivem



# Hodnocení ve škole a pedagogické praxi

Nutná motivace, nebo deformování mladých duší?



# Formativní hodnocení

je založeno na:

- stanovení výukových cílů a sledování pokroku každého žáka
- vzájemné komunikaci mezi žákem a učitelem i žáky navzájem
- pravidelném a četném vyhodnocování žákovské práce formou **zpětné vazby**
- dobré f.h. v sobě navíc obsahuje **pokoru**, vědomí, že je to můj subjektivní pohled a že nemusím mít pravdu

# Formativní hodnocení

Učitelé, kteří používají formativní hodnocení, nesrovnávají žáky mezi sebou, ale zaměřují se na dosahování učebních cílů u každého z nich.

To umožňuje každému dítěti zažít uspokojení z vykonané práce a nabýt patřičné důvěry ve své schopnosti a podporuje rozvoj kompetence k učení.

# Aby bylo hodnocení užitečné

## CO BY SE CHTĚL DOZVĚDĚT?

- Co dělám dobře? Jaké jsou mé silné stránky?
- Kde dělám chybu? – Co to způsobuje? Jaké jsou následky?
- Jak to udělat lépe?
- Co bych mohl zlepšit a jak?
- Perspektiva – co se změní, budu-li to dělat dobře
- Jak jsem vnímán sociálně? – Komunikace, vztahy

## JAKOU FORMOU?

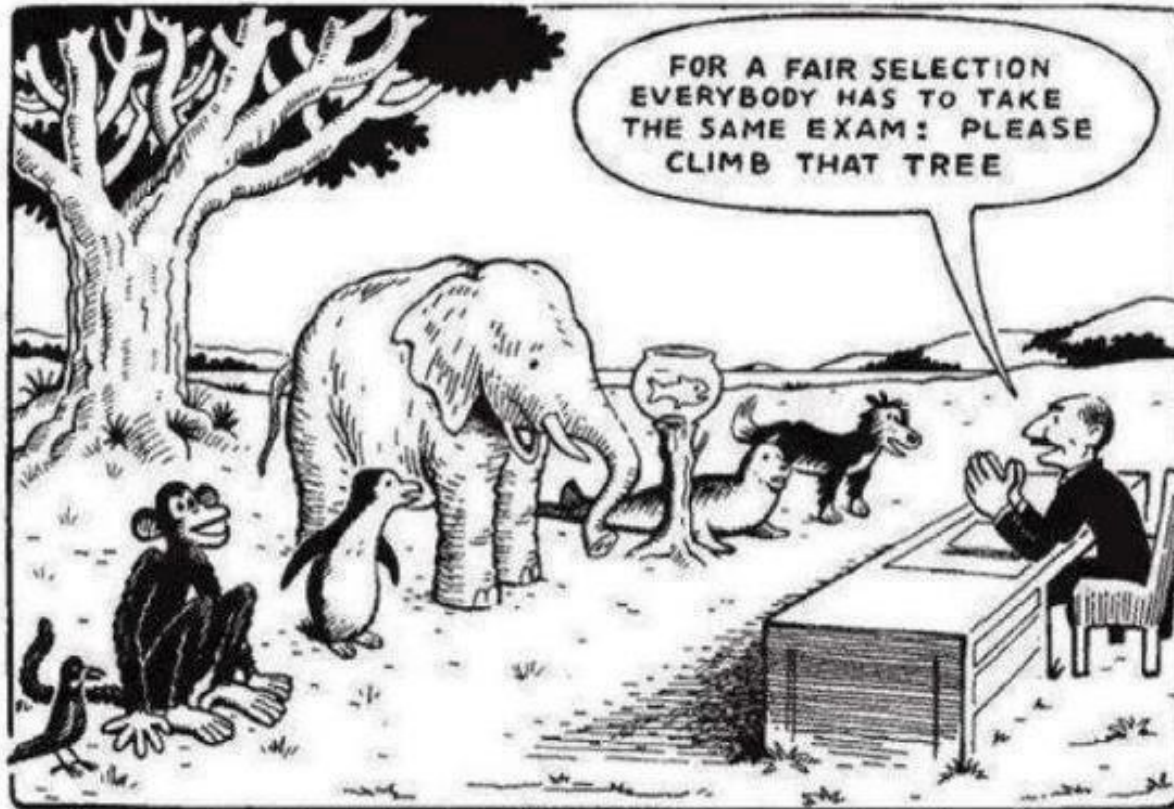
- popisně a konkrétně
- profesionálně – kdo hodnotí, ví, jak to má vypadat
- ne ve spěchu
- s prostorem na mou reakci, příp. sebehodnocení
- akceptovatelně, citlivě, diplomatically - neranit
- přímo, bez okecávání
- nepředpojatě

# poznámky k hodnocení

- vyvolává strach, obavy ze selhání – jedním z důvodů může být naše zkušenost se školním hodnocením zaměřujícím se zejména na **chyby** a nedostatky
- přijímat hodnocení může být obtížně i proto, že naše ego si potřebuje udržovat svou hodnotu a na její ponížení reaguje ego-obrannými mechanismy
- hodnocení učitelem není nikdy objektivní, tento aspekt lze ale zvýšit stanovením jasných **kritérií hodnocení**, a ta pak důsledně dodržovat
- důsledkem toho žáci vnímají učitele jako **spravedlivého**, což je jedna z nejvíce oceňovaných vlastností
- na druhou stranu jasně prezentovaná subjektivita hodnocení, může (zejména u negativního hodnocení) zvýšit jeho akceptovatelnost, podtrhnout, že to není **pravda**, ale pohled jednoho učitele
- spravedlnost neznamena vždy stejný metr (vizte obrázek)
- hodnocení by mělo být zejména **srozumitelné** – nějakým způsobem přiblížit žákovi jeho silné stránky i slabiny (v konkrétní situaci)
- mělo by **motivovat** k další práci, např. stanovováním osobních cílů, rozvíjením potenciálu
- motivační je, když se žáci naučí **sebehodnocení** – pokud s ním učitel a třída pracuje dlouhodobě, ukazuje se, že žáci dokáží být velice soudní a hodnotit spravedlivě



...ke spravedlnosti v hodnocení



Our Education System

# informativní vs. formativní hodnocení

Největší rozdíl vnímám ve vzájemné pozici zúčastněných:

- **informativní hodnocení** bývá poskytováno **z nadřazené pozice** (starší, zkušenější, chytřejší, schopnější či formálně na vyšší pozici)
- **formativní hodnocení** je poskytováno (obvykle oboustranně) **z partnerské pozice**

# Jak vypadá rozvojová zpětná vazba?

## **subjektivní**

Poznatky formulujeme z osobního hlediska (líbí se mi/vadí mi), nikoli z nadosobního (musí se, je normální...). Zpětná vazba je vždy vyjádřením osobního hlediska, žádná objektivní neexistuje.

## **užitečná**

Je mnoho pravidel, jak mluvit při ZV, co říkat a jak to formulovat, čeho se vyvarovat. Všechna směřují k tomu, aby ZV byla pro toho druhého přínosná.

Aby se dozvěděl něco nového o sobě, abychom potvrdili to, čím si není jistý, aby si dokázal představit, jak situaci vnímá někdo jiný atp. Smyslem je dát tomu druhému podněty k seberozvoji.

## **akceptovatelná**

ZV musí být formulovaná tak, aby ji druhý člověk mohl přijmout a zpracovat. Pokud je velmi kritická, nemilosrdně otevřená či netaktní, možná se uleví tomu, kdo ji říká. Pro toho, kdo přijímá, je však zraňující, a tak ji neakceptuje (odmítne obsah či mluvčího).

## **srozumitelná**

Srozumitelnost zpětné vazby vytváří jednak společný „komunikační kód“, jednak konkrétní popis situace, v níž se projevilo to, nač chceme poukázat. Z konkrétní situace pak můžeme vyvodit obecný závěr, případně navrhnout změny, nastínit možnosti.

# Co přináší používání zpětné vazby v pedagogické interakci?

- motivaci k práci na obou stranách učitele i žáka
- prostor pro osobní rozvoj
- možnosti práce s osobním cílem
- extrospekci, sebepoznání prostřednictvím druhých, vyplnění slepé skvrny
- podporu odpovědnosti za vlastní výsledky
- hlubší vztah – abych mohl druhému poskytnout ZV, musím mu věnovat pozornost
- více partnerství do vztahu – možnost poskytnout ZV je oboustranná, navíc z autoritativní či pohrdavé pozice se rozvojová ZV poskytovat nedá

# dobré texty k tématu hodnocení

Snaha o jedničky brání dětem v učení

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-snaha-o-jednicku-brani-detem-v-uceni/>

Problematika hodnocení ve škole

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/993/problematika-hodnoceni-ve-skole.html/>



# DOMÁCÍ ÚKOLY

Souhrnně a přehledně 😊

# 1. domácí úkol z 16., 17. a 18. února

**Zaujměte stanovisko k následujícím tvrzením. Ke každému přidejte ano/ne/nemohu se rozhodnout. Pak si vyberte jedno, s nímž souhlasíte, jedno, s nímž nesouhlasíte, a jedno, kde jste se obtížně rozhodovali a své stanovisko (či váhání) zdůvodněte.**

- Děti nemohou ve škole dělat jen to, co je baví.
- Znamka je pro dítě odměnou, jako je mzda odměnou za práci dospělého.
- Všechny děti se musí učit totéž.
- Hlavní je, aby učitel uměl dobře vyložit látku a udržel si ve třídě disciplínu.
- Cílem vzdělávání je osvojení znalostí a dovedností.
- Odpovědnosti dítě naučíme tím, že jsme důslední a neustále je kontrolujeme.
- Odměny a tresty jsou důležitými prostředky výchovy a vzdělávání.
- Škola musí představovat pro dítě určitý stres: připravuje je tak nejlépe na život, kde také bude muset čelit stresu.
- Život je samá soutěž, proto se ve škole děti také musí učit obstat v soutěži.

## Reflexe 1. domácího úkolu

*Stručné shrnutí vašich hlasů s mnou vybraným komentářem.*

**Děti nemohou ve škole dělat jen to, co je baví.**

Nejvíce souhlasných stanovisek a také nejvíce komentářů, v nichž převažovaly argumenty, že by si pak hrály a neučily se, že děti nevědí, co budou v životě potřebovat, že by pak jejich život neměl žádný směr.

**Známka je pro dítě odměnou, jako je mzda odměnou za práci dospělého.** S tímto spíše nesouhlasíte, paralela kulhá v mnoha směrech.

**Všechny děti se musí učit totéž.** Převažuje nesouhlas, zmiňujete hodně argumentů, které vycházejí z toho, že děti nejsou stejné. Na druhé straně je zmiňována potřeba společného základu.

**Hlavní je, aby učitel uměl dobře vyložit látku a udržel si ve třídě disciplínu.** Souhlas a nesouhlas hodně vyrovnané. Nesouhlasící vidí učitele jako průvodce vzděláním a inspirátora. Souhlasné hlasy zdůrazňují význam učitelovy dovednosti poutavě a srozumitelně vysvětlit látku a udržet ve třídě disciplínu jako podmínku „klidu na učení“.

**Cílem vzdělávání je osvojení znalostí a dovedností.** Převažuje souhlas, i když ne výrazně. Ti, co nesouhlasí, často zmiňují formování a rozvoj celé osobnosti, rozvoj postojů apod.



## Reflexe 1. domácího úkolu

**Odpovědnosti dítě naučíme tím, že jsme důslední a neustále je kontrolujeme.** Výrazný nesouhlas s podílem nerozhodných.

**Odměny a tresty jsou důležitými prostředky výchovy a vzdělávání.**

Zde se hlasy dělí rovnoměrně mezi všechny tři možnosti. Souhlasící si bez nich výchovu nedovedou představit, zdůrazňují jejich motivační funkci, zároveň přiměřenost a pravidla pro jejich užívání.

**Škola musí představovat pro dítě určitý stres: připravuje je tak nejlépe na život, kde také bude muset čelit stresu.** Převažuje nesouhlas, stres vás na stres nevytrénuje, škola by měla být bezpečné místo, ale mírný stres podporující výkon ano.

**Život je samá soutěž, proto se ve škole děti také musí učit obstat v soutěži.** Nejvíce „nemohu se rozhodnout“ ze všech tvrzení, vyrovnáno s nesouhlasem, souhlasících pomálu. Argumenty se většinou rozcházejí už na tom, je-li život samá soutěž.

Podle Jany Nováčkové jsou všechna předchozí tvrzení mýty provázející vzdělání nejen u nás. Pokud vás zajímají její argumenty, ve stručnosti je najdete zde: <http://www.stridavka.cz/myty-ve-vzdelavani-cast-2.html>

V celistvosti v knížce o 48 stranách Mýty ve vzdělávání.

Doporučuji přečíst zejména ty, u nichž jste si byli jistí, že platí.

## 2. domácí úkol z 2., 3. a 4. března

**Přemýšlejte o tom, co student, který se vzdělává sám či ve škole typu Sudbury Valley, musí (u)dělat, aby se něco naučil, něčeho dosáhl.**

Uvažujte jak o denních či častých úkonech (i mentálních), tak o ojedinělých či jedinečných.

Co mu to přináší?

Co ho to naučí do života?

Bude mít nějaký handicap? Jaký a proč?

Pokud byste hledali podněty, podívejte se na video:  
<https://www.youtube.com/watch?v=5uV6hZ4b57g>

Další texty a videa o svobodných školách a unschoolingu najdete na [svobodauceni.cz](http://svobodauceni.cz)

## Reflexe 2. domácího úkolu I

**Výběr zajímavých či často zmiňovaných činností, přínosů i handicapů z vašich úkolů** – bez pořadí důležitosti, bez hodnocení

- žák není zvyklý na stres a vnější tlak a pocity s ním spojené
- musí si uvědomit, že to, co dělá, dělá pro sebe
- musí porozumět sám sobě
- naučí se samostatnosti, bude samostatný
- naučí se být systematický
- musí převzít iniciativu
- student převezme plnou zodpovědnost za svůj život
- bude pro něj těžké podvolit se řádu a disciplíně
- nezažívá časový stres
- je zvyklý dělat věci, kdy se mu chce
- při komunikaci a soužití s ostatními se naučí sebeprosazení i toleranci
- naučí se organizovat si čas
- tento styl vzdělávání potřebuje sebereflexi
- bude mít lepší představu, co od své budoucnosti očekává
- může se setkat s nepochopením společnosti

## Reflexe 2. domácího úkolu II

**Výběr zajímavých či často zmiňovaných činností, přínosů i handicapů z vašich úkolů** – bez pořadí důležitosti, bez hodnocení

- student musí mít vůli dosahovat cíle
- jsou sebevědomí, protože vědí, v čem jsou dobří, a mohou to dělat
- naučí se, jak existovat v nejistotě, jak si poradit
- je zbaven společenské masáže o tom, co se musí a nesmí
- musí myslet a jednat sám za sebe
- má dost času na formování názoru na sebe samého a svět
- rodiče volbou takové školy dávají najevo, jak je vzdělání důležité
- získají dovednosti k řešení problémů
- musejí se ptát po smyslu toho, co dělají
- mohou získat špatné návyky při učení
- mohou se naučit věci špatně či s chybami
- naučí se vyhledávat informace
- je aktivní v procesu učení, je jeho hlavním organizátorem
- má na vše dost času, nemusí stíhat termíny, nemusí se to naučit
- bude výstřední

### 3. domácí úkol z 9., 10. a 11. března

- Přečtěte si článek na <http://www.svobodauceni.cz/clanek/odmeny-a-chvaleni>
- ...a napište mi, jak to vidíte jako pedagogové a jaké jsou vaše zkušenosti z dětství.
- Zároveň se prosím „projděte“ po stránkách Svoboda učení a napište mi o konkrétních věcech, které vás tam zaujaly.

## reflexe 3. domácího úkolu

- O tom, jak chválení/oceňování **používat** a výsledky výzkumu jeho vlivu zde: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/chvaleni-neni-vselek-precete-si-jak-ho-davkovat-a-v-jakem-slozeni/>

Z vašich textů:

- Pokud dítě chválíme, pomáháme mu ztotožnit se s jeho dobrými vlastnostmi.
- Odměna může fungovat, pokud není přislíbena předem, a nedělám-li to tedy s očekáváním odměny.
- Odměňuji, pokud po dítěti chci něco, co chci jen já, nebo něco, s čím nemusí být srozuměno.
- Učitel by měl reagovat na aktuální výsledek, ne na osobu žáka.
- Nedokážu si představit, jak jinak pracovat s dětmi, kterým chybějí volní vlastnosti. *(Mohou opravdu chybět? A mohu je rozvinout pomocí odměny? Pozn. ZK)*
- Je přínosné, pokud rodiče/učitelé sdílejí s dětmi svou radost a ukážou své emoce, dají mu tím najevo, že se mu něco povedlo.
- Věta *Vím, že to dokážeš* může pomoci, ale záleží na tom, kdo ji říká. Zároveň to pro mne znamená, že mi věří a bude z mnou stát i při neúspěchu.

## reflexe 3. domácího úkolu

- Kdykoli jsem selhala, byla jsem trestána víc než ostatní v rodině, od jedničkářky se neočekávalo selhání. Když se to stalo, byla to tragédie a byla jsem černou ovčí. Byla jsem z toho tak frustrovaná, že jsem v posledním ročníku SŠ přestala chodit do školy.
- Je náročné zvolit správnou cestu a není to jednoznačné. *(tedy téma odměňování a trestání)*
- Jak to aplikovat, když jinou možnost než známkovat nemáme?
- Jsou známky odměnou a trestem?
- První upřímnou pochvalu jsem dostal až po získání bakalářského titulu.
- Je těžké jinak pracovat s dětmi, které jsou na odměny zvyklé.
- Pokud v práci nevidím smysl, odrazí se ode mne chvála i negativní hodnocení.
- Učitelé často hodnotí i to, co nemusejí, nemají.
- Je potřeba přemýšlet nad pochvalou/odměnou i trestem, obojí ovlivní vztah.
- Při chválení i vytýkání je hlavně důležitá kvalita vztahu.

## 4. domácí úkol z 16., 17. a 18. března

- Popřemýšlejte o vlastní pedagogické vizi a formulujte ji.

*Vize je to představa žádoucího budoucího cílového stavu a má podobu jednoduchého popisu jeho podoby a ideálního stavu, kterého chcete svou prací dosáhnout.*

*Vize na rozdíl od cíle, je stav ideální a možná za vašeho života nedosažitelný, ale zároveň stav, k němuž chcete přispět, k němuž směřujete.*

*Proč byste to taky jinak dělali...*



## Z vašich vizí

Děkuji za každou jednu, je v nich mnoho moudrého a inspirujícího. Přeju vám, ať se k nim přibližujete a neztrácíte sílu ani odhodlání.

### CHCI

- se nechat stále obohacovat dětským/ mladistvým pohledem na svět, nezdřevěnět
- aby moje hodina vypadala jako diskusní fórum
- být průvodcem radostného objevného procesu
- být morálním vzorem
- pracovat na sobě; abych dokázala žáky motivovat, musejí vidět, že se sama někam posouvám
- učit se novým věcem
- být při pohlížení na žáky nezaujatá, bez předsudků
- přistupovat ke každému jako k originální jedinečné bytosti
- naučit úctu ke vzdělání, ale i manuální práci – aby dovedli ocenit dobře odvedenou práci a zároveň byli hrdí na to, co dokážou sami
- aby byli samostatní, ne závislí
- stát se oblíbenou učitelkou
- aby výsledky většiny žáků byly spíš lepší než horší
- vychovávat, ale ne manipulovat

# Z vašich vizí

## CHCI

- aby každé dítě zažívalo radost z toho, co dělá
- umět zvolit si takový způsob, který bude co nejvíce nápomocný vzhledem k jejich (žákovským) potřebám
- aby se nebáli požádat o pomoc
- aby uměli vyjít s ostatními lidmi
- aby reagovala alespoň polovina třídy, aby byli aktivní
- uměli formulovat své myšlenky, postoje a názory
- vzájemnou kooperaci mezi žáky, učiteli, rodiči, mezi školou a obcí a také mezi školskými institucemi a vládou
- být učitel jako ten z filmu Společnost mrtvých básníků
- aby každá lekce byla překvapením pro studenty
- podporovat žáky v jejich snech
- aby byli schopni fungovat jako nezávislé osobnosti tvořící si svůj vlastní názor na široký okruh problémů
- aby byli schopni se úspěšně zapojit do společnosti
- aby se jim skrze mé předměty otevřely nové náhledy na věci kolem nich

## NECHCI

- si stěžovat

Pedagogická vize by měla být náročná výzva, ale realizovatelná.

## 5. domácí úkol z 23., 24. a 25. března

- K čemu by mělo sloužit hodnocení ve škole, aby bylo pro užitečné?
  - Jaký význam má pro žáky, co jim přináší?
  - Jaký význam má pro učitele, k čemu mu slouží?
  - Jaký význam má pro rodiče?
- Jak to prakticky udělat, aby hodnocení dobře sloužilo všem stranám?

## Hodnocení by mělo

- podnítit touhu po získávání dalších informací
- sloužit jako motivace
- motivovat k dalšímu sebezdokonalení
- impulsem k sebereflexi
- vést k odpovědnosti a samostatnosti (jak?)
- vést k podpoře sebehodnocení
- konkrétní, informativní a průběžné
- věnovat se spíše dovednostem než vědomostem
- pro rodiče odrážet i vztah k předmětu a vyučujícímu
- reflektovat tvrdé i měkké dovednosti
- být zaměřené nejen na jednotlivé předměty, ale i obecnou schopnost učit se, soustředit se, pracovat
- mělo by reflektovat nejen výsledek, ale i pokroky
- hodnocení kriteriální je motivačnější než komparativní
- aby bylo užitečné, je třeba, aby bylo objektivní a bylo jasné, za co je žák hodnocen, aby byla stanovena kritéria hodnocení

## Hodnocení by mělo

- hodnocení musí být komunikace
- konzultováno s rodiči i žákem, možnost konzultace
- být žáky i učiteli bráno jako orientační informace
- být bráno vážně, zejména ze strany učitele
- být směřovatelem za vzdělávacím cílem, ne cílem samotným
- hnacím motorem vzdělávání, ne brzdou a břemenem
- být řádně odůvodněné
- poskytnout rodičům informace, jak mohou svému dítěti pomoci
- Bylo by dobré zeptat se žáků samotných, jak by chtěli být hodnoceni.
- dokázat, že žák i rodiče vědí, co žák umí, čeho je schopen
- dobré hodnocení by mělo být sekundárním cílem, primárním by mělo být získání potřebných a využitelných znalostí a dovedností
- Je pošetilé si myslet, že lze vymyslet systém, který bude vyhovovat všem stranám, ale měl by vyhovovat zejména učitelům a žákům.

# Známky a známkování

...a učitel

- Co je to prospěch?
- známky poskytují učiteli zpětnou vazbu o jeho práci i kontrolu
- začínající učitelé často nevědí, co by měli známkovat a jak
- česká hodnoticí stupnice je příliš úzká a těžko se v ní akcentují malé rozdíly
- je lehké oznámkovat naučená fakta, těžší je známkovat, jak žák vyřešil problémovou úlohu
- známkování je časově neúspornější, ale hodně subjektivní
- učitelé dnes často hledají, jak dát dítěti dobrou známku, aby nemuseli čelit hněvu rodičů
- někteří učitelé učí jen, aby mohli hodnotit jiné
- učitel by si měl uvědomovat zodpovědnost, která se se známkami váže
- učitel má mnohem více způsobů, jak dát žákovi najevo, jak mu to jde
- problém je, že hodnocení výkonu žáka často odráží i výkon učitele, ale ten není ve výsledné známce vidět
- nemusí být objektivní
- občas slouží jen ke kontrole toho, jestli žáci vůbec pracovali

# Známky a známkování

... a rodiče a žáci

- vede k tomu, že žáci se snaží získat dobrou známku nejjednodušší cestou
- Klasické hodnocení 1-5 budí soutěživost ve třídě. První otázka po písemce je, co máš, Karle...?
- dává rodičům informaci o tom, jak si děti stojí ve škole, ale nedává informaci o tom, co umějí
- může výrazně ovlivňovat život žáka
- rodiče se dozvědí, jakou známku žák získal, ale ne, jak ji získal
- rodiče často berou známku jako odraz žakovy snahy, špatná známka znamená, málo ses snažil
- rodičům často slouží jako nástroj porovnávání svého dítěte s jinými
- jde i o jistou formu odměny

## Slovní a formativní hodnocení

- formativní hodnocení se hodí až na střední školu (*proč? a není to pozdě začít s formováním? pozn. ZK*)
- Myslím, že žáky ani rodiče nebude bavit číst slovní hodnocení, „nějaké šplechty“.
- Pokud by rodiče chodili na třídní schůzky, mohlo by tam probíhat slovní hodnocení a na vysvědčení by mohly zůstat známky.
- Učitel si při slovním hodnocení zaznamenává svůj komplexní náhled na žáka.
- Učitelé by měli komunikovat s rodiči častěji než 4x do roka.
- Je pro rodiče východiskem ke spolupráci s dítětem.

Velmi záporný text o zavádění slovního hodnocení:

<http://domaci.ihned.cz/-skolstvi/c1-63866570-od-pristeho-roku-se-zacne-zavadet-slovni-ohodnoceni-zaku-ucitel-navrhne-jak-se-zlepsit>



## 6. domácí úkol z 30. a 31. 3. a 1. dubna

Vzhledem k velikonočním svátkům bude úkol nenáročný s výběrem.

Vyberte si jeden z následujících textů či video a po jeho konzumaci k němu napište krátkou glosu (např. co vás zaujalo, oslovilo a proč, s čím nesouhlasíte a proč, s čím máte stejnou/odlišnou zkušenost a co z ní pro vás vyplývá...)

- O mapách učebního pokroku vedle/namísto známek u nás.

[http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-domaci.aspx?c=A141202\\_095406\\_domaci\\_zt](http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt) + odkaz přímo na mapy:  
<https://mup.scio.cz/#>

- O vztazích učitel a žák a o tom, že každé dítě potřebuje hrdinu. (My favorite, ta paní je úžasná a inspirativní.)

[http://www.ted.com/talks/rita\\_pierson\\_every\\_kid\\_needs\\_a\\_champion?utm\\_medium=on.ted.com-twitter&source=twitter&awesm=on.ted.com\\_sUGS&utm\\_content=addthis-custom&utm\\_campaign&utm\\_source=t.co&language=cs#t-55092](http://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion?utm_medium=on.ted.com-twitter&source=twitter&awesm=on.ted.com_sUGS&utm_content=addthis-custom&utm_campaign&utm_source=t.co&language=cs#t-55092)

- O míře vlivu učitele na výsledky žáků, výsledky experimentu.

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

## 7. domácí úkol ze 7. a 8. dubna

### Co chtějí rodiče od školy?

Bud':

Zkuste odpovědět na tuto otázku se své současné zkušenosti. (Tentokrát nás nezajímá, jak to bylo ve vašem dětství, hodně se to mění.)

Nebo:

Přečtete si následující text(y) a glosujte informace v nich obsažené (Vidíte to podobně? Co budete chtít vy? Lze to vůbec nějak splnit? Nevymýšlí si moc?)

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-co-chteji-rodice-od-skoly/>

<http://www.eduin.cz/clanky/pohledem-rodice-vybirame-skolu-a-jdeme-k-zapisu/>

<http://respekt.ihned.cz/vzdelani/c1-63525440-vedi-vubec-rodice-jakou-chteji-skolu?>

Určitě: Podívejte se na stránky EDUin, zjistěte si, čím se zabývá, a najděte si něco, co vás profesně zaujme, a o tom mi krátce napište.

# Co chtějí rodiče od školy?

*Opravdu mne překvapilo, kolik z vás využilo tématu tohoto domácího úkolu k souzení a odsouzení rodičovského stavu. Podle odhadem tak poloviny z vás jsou rodiče dílem lenoši a dílem kariéristi, kteří si pořídili dítě, jen aby ho mohli odložit do školy a nestarat se o něj. Sami neudělali nic a chtějí to po škole. A ještě chtějí učitelům radit, jak to mají dělat. Jako byste požadavky rodičů brali jako osobní útok.*

*Není zřejmé, na základě čeho soudíte, jestli máte s rodiči takovou zkušenost a opravdu víte, že za jejich postojem stojí lenost a nezájem o dítě, nebo jsou to předsudky či přebírání názorů někoho jiného. Připadá mi ale důležité říci, že pokud váš vztah k rodičům bude stát na předsudcích a odsudcích, bude velmi těžké, aby přispíval k zájmům dítěte a abyste ho oboustranně mohli vnímat jako další nástroj výchovy.*

*Děkuji všem, kteří se pokusili obout do rodičovských bot a zkusili si představit, jak bude škola a učitelé v ní vypadat z tohoto „břehu“.*

# Co chtějí rodiče od školy?

*Vzhledem k tomu, že jsem mezi vámi asi jediná, kdo má osobní rodičovskou zkušenost, dovolím si k tomuto úkolu přidat dva požadavky, které se neobjevily ani ve vašich úkolech, ani k člancích.*

- ▶ *aby přístup a výchova ve škole byly v souladu s tou domácí, aby ji „neřazily“, spíše podporovaly (podobné hodnoty, podobný způsob uvažování o světě i dítěti)*
- ▶ *aby můj a učitelův pohled na dítě byl podobný, abychom jeho povahu, schopnosti a chování vnímali a vykládali podobně (i když chování doma a ve škole může být jiné); pak totiž může být splněn i první požadavek, že budeme „táhnout“ dítě za stejný provaz stejným směrem*

## **Co chtějí rodiče od školy? z vašich textů:**

- jakousi zárukou, že jejich dítě bude po jejím absolvování takové, jaké ho chtějí mít
- aby měly naše děti dobrou práci, kterou získají jen tím, že se budou dobře učit
- komplexní balíček výchovy a vzdělávání
- zajišťování určitých služeb od výchovných a vzdělávacích, až po jakési hlídací a kulturní
- skvělý start pro budoucí kariéru
- aby dítě v budoucnu dosáhlo jakési společenské mety
- „vstupenku“ do života

# Co chtějí rodiče od školy?

- bezpečí, aby škola dětem neublížila
- aby do školy chodilo s chutí a nebálo se
- aby se dítě ve škole cítilo bezpečně
- aby tam dítě nechodilo se strachem a příliš se tam nestresovalo
- aby bylo obohaceno o zážitky, kterých se mu v rodině nedostane
- učitele jako vzor k nápodobě
- aby se dítě rozvíjelo
- aby se děti naučily něco nového, něco, co budou v životě potřebovat
- větší aktivizaci dítěte
- aby v dítěti vzbudila zájem o učení
- aby se naučilo vycházet s autoritami i vrstevníky
- aby výuka probíhala co nejvíce přínosnou formou a respektovala rozvoj dítěte
- ...a je tady pár rodičů, kteří chtějí, aby jejich děti byly šťastné
- respekt pro sebe i své dítě
- aby děti nebyly srovnávány, nepodporovalo se soutěžení

# Co chtějí rodiče od školy?

- Nic neočekávají, co potřebují, to je naučí život.
- Chceme, aby chodily do školy, abychom měli čas na práci.
- aby nemuseli s dětmi doma nic dělat
- jsou nekompromisní, co se týče kvalit učitele
- pokud chtějí rodiče skvělého učitele na každý předmět, ať si založí vlastní školu
- rodičům nestačí, že se jejich dítě „pouze“ něco naučí
- (slide v úpravě, dokončení příště)

## 8. domácí úkol ze 13., 14. a 15. dubna

### Co dělá dobrého učitele?

Přečtěte si následující článek (nebo oba 😊, souvisejí spolu) a reagujte na ně/j. (souhlas, nesouhlas, komentář, doplnění, zkušenost)

#### 1. Pět procent nejhorších učitelů dělá rozdíl mezi ČR a Finskem

Trojstranný rozhovor o tom, co má vliv na kvalitu vzdělávání.

<http://www.eduin.cz/clanky/pet-procent-nejhorsich-ucitelu-dela-rozdil-mezi-cr-a-finskem/>

#### 2. Učitelské vzdělávání by mělo být maximálně náročné!

Shrnutí textu o „výcviku“ dobrých učitelů.

<http://ceskomluvi.cz/ucitelske-vzdelavani-by-melo-byt-maximalne-narocne/>

v celém původním znění:

[http://www.ssireview.org/articles/entry/a\\_revolution\\_begins\\_in\\_teacher\\_pre](http://www.ssireview.org/articles/entry/a_revolution_begins_in_teacher_pre)

## 9. domácí úkol z 20., 21. a 22. dubna

### ... a ještě rodiče

#### 1. Doporučení pro spolupráci s rodiči

Na základě svých zkušeností, příkladů dobré praxe či textů k tématu navrhnete něco jako Doporučení pro spolupráci s rodiči. Co může učitel udělat, čím může přispět k navázání a udržení takového vztahu s rodiči, který bude užitečný všem třem stranám.

#### 2. Schůzky ve třech, výhody a úskalí

Na základě zkušeností, příkladů dobré praxe či textů k tématu napište, jaké výhody skýtají schůzky ve třech (učitel + žák + rodič/e), kdy jsou vhodné/nevhodné, co mohou přinést. A zároveň, jaké jsou jejich nevýhody, slabiny, v jaké situaci nejsou přínosné, jaká jsou rizika.

Jak by je měl učitel vést? Co by se na nich mělo/nemělo stát?

Pokud byste tápali, podívejte se na [www.rodicevitani.cz](http://www.rodicevitani.cz), ale nejen tam.



# Důležitá poznámka k úkolům

- úkol by měl mít převážně odborný charakter, takže pokud v něm něco tvrdíte, mělo by to být podepřené argumenty, zkušeností, názorem autority či výzkumem (jinak se blíží hospodskému tlachání)
- vždycky, i když to tam nebude explicitně napsáno, by úkol měl sloužit k hlubšímu uvažování nad tématem či problémem. Měli byste se pokusit nahlédnout i pod to, co je na povrchu, mělo by být vidět, že jste u úkolu přemýšleli a nenapsali tam první, co vás napadlo. Pak to bude mít smysl pro vás i pro mne.
- přečtěte si zadání, celé, a pak ho následujte, celé. Nevypouštějte ani začátek ani konec, prosím, a odpovídejte na položené otázky. Budu ráda, když mi odpovíte i na něco, na co jsem se neptala, ale až po zodpovězení zadání.
- nepište emocemi. Pokud vás text či zadání popudí, rozhořčí, nadzvedne atp., nepište. Vychladněte a pak argumentujte. (vizte první odrážku)
- úkoly, které se výrazně minou se zadáním, budou povrchní, odbyté, šité horkou jehlou, nemusejí být akceptovány, tj. započítány